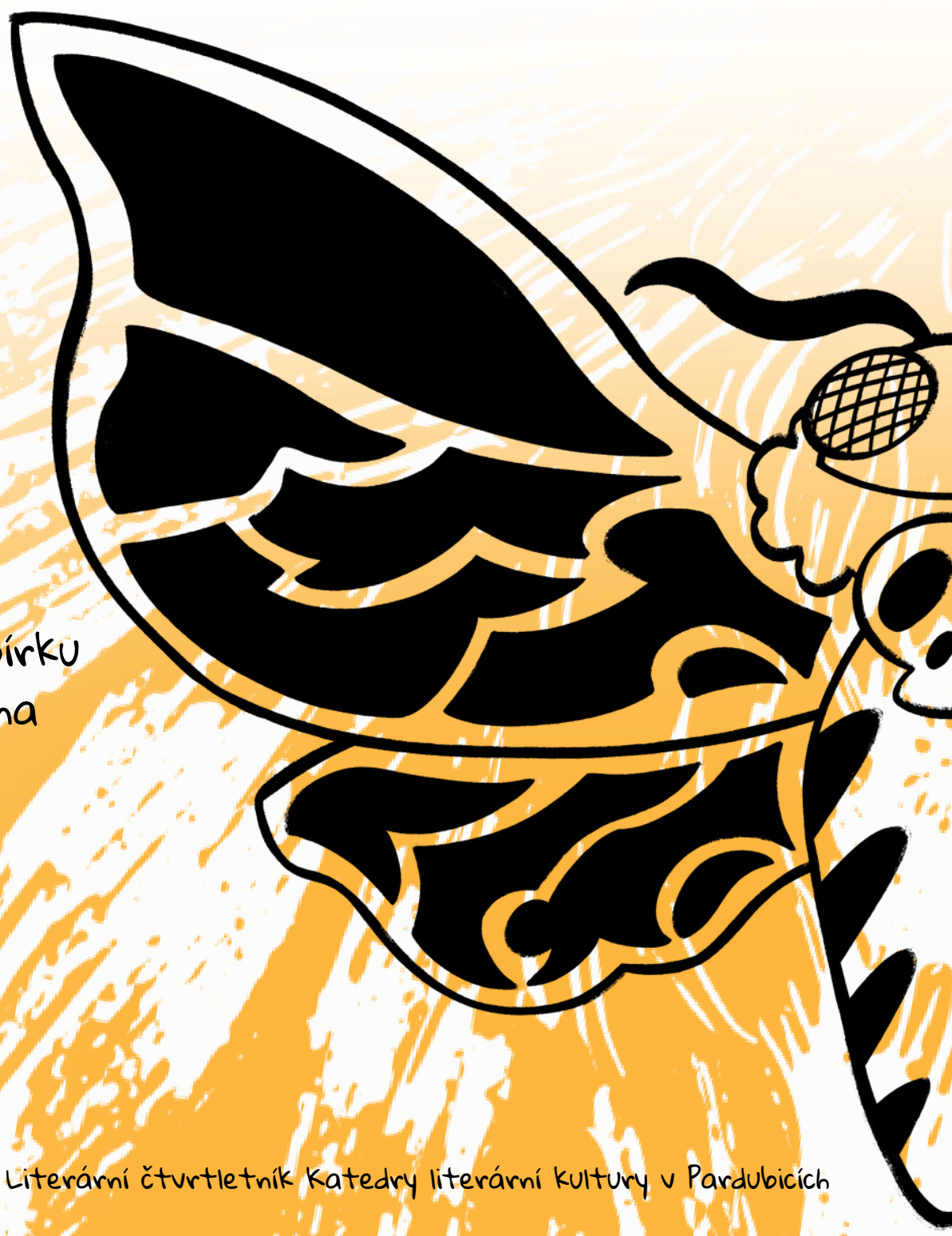

lišAJ

10/25

Rozhovor se
studentkou
Kateřinou
Nejedlou

Recenze na
básnickou sbírku
Kosti od Jana
Krasického

Drazí čtenáři,

váš LiŠAJ neodlétl do teplých krajín spolu s tažnými ptáky. Je stále tady s vámi a vděčný, že jej podporujete. Chtěli bychom poděkovat všem, kteří na tvorbu během letních prázdnin nezanevřeli, a i nadále posílali svá autentická díla. Mrzí nás, že autorských kousků dorazilo méně než v předcházejících obdobích, ale i přesto věříme, že si toto číslo vychutnáte třeba s hrnkem horké kávy, zachumlání v dece u okna zvlaženého podzimním sychravým počasím. Nebo v posledních teplých paprscích slunce mezi pomalu se barvícími listy. Jakkoli je pro vás milé. Víťame období podzimu novým číslem. Můžete se těšit jako vždy na poezii všeho druhu, prozaistické texty (i s nádechem strašidelných nemrtvých - Halloween se totiž blíží), rozhovor s vysokoškolskou studentkou Kateřinou Nejedlou o její knížce, recenzi na básnickou sbírku Kosti Jana Krasického a podzimní fotokoláž na doladění atmosféry.

Samozřejmě nechybí ani ilustrace k vašim textům.

Příjemný pobyt mezi stránkami našeho čtvrtletníku vám přeje

redakce liŠAJe

Obsah

Studentská poezie.....	4
Rozhovor s Kateřinou Nejedlou.....	9
Podzim objektivem Lenky Myškové.....	12
Studentská próza.....	14
Zbily jen kosti - recenze.....	19

POZNÁMKA

Přijaté texty upravujeme dle pravidel českého jazyka, interpunkci v poezii ponecháváme dle intence autorů bez úprav.

VAROVÁNÍ

Tvorba na následujících stranách může obsahovat citlivý obsah (úzkosti, sebepoškozování, sex, ...) a potenciální „spouštěče“ stresové reakce.

Studentská poezie

MIČ

nechci tě poslouchat,
jen aby sis mohl odškrtnout dalšího člověka,
kterému vykecáš díru do hlavy,
do uší a kdo ví, kam ještě.
Jako gramofon máš hlásný trychtýř a jednu desku,
kterou bodec mojí přítomnosti vždycky spustí.
Jako žába z oblázku na oblázek skáčeš mi do řeči a
můj mozek ječí z přehřátí.
Vypínám, obnovuji do továrního nastavení,
ale stále jsi tam.
Virus, který nutí mě nasadit si roušku hluchoty pokaždý,
když jdu ven.
Do volební urny vhazuji lístek se zaškrtnutým kandidátem,
tichem,
ale máš svoje lidi, a tak ticho nebude,
nebude k dostání ani na černém trhu.
Snažíš se mi to vymluvit,
pila slov řeže mě na temeni hlavy,
už když tě vidím, hrdlo mi zkamení
a očima vysílám znamení do těch tvých.
Najednou jsi oslepl a mluvíš o tom,
kdo, jak, kdy a proč tě oslepil.
Mlč, mlč, nebo za krk tě chytanu,
zacloumám sem a tam
a na místě budeš předvolán
před soud hrdel.
Hrdlu propadl parkovací lístek,
nalož si ho do kufru a odjed'.
Ve zpětném zrcátku nevidíš mávající ruku,
jen oblak hluku, který uchází ti z výfuku.

Láskyplná

-

Chybí mi každý polibek,
který jsem nestihla ukrást.
Každé slovo, kterým jsem nestihla oslavit
tvou krásu, naši lásku a osud -
Osud, o němž se domnívám,
že pro nás utkaly sudičky
z té nejhezčí příze.
V gobelín, jen aby mohl zdobit
stěny obýváku našich babiček,
aby se měly kým chlubit svým sousedkám.
A tak jen doufám, že mě tvá paměť udrží -
bez ohledu, jestli to budu já nebo sojka,
co tě vzbudí z deliria,
až budeš zapíjet stesk.

Šklíba

Oceánem slov

v tom moři papíru
proplouvám mezi stranami
sever, jih, východ, západ
k neuhasitelnému světlu
dokud nenarazím na skály

jižní kříži, spas mě, kriste
ručím ti svým pokáním
nejsem prostý bourbakista
nezpochybním tvé učení

ztěžkla víčka, místo svíčky
polárka mi posloužila
hlouběji to přeci nejde
idea mě dostala

slyším píseň moře
či prosebné sténání?

Emma K.

Díváš se na hvězdy a přemýšlíš,
kolik jich tam je?
Myslíš na všechny ty řádky,
které sis nezapsala,
mrzí tě každá slabika,
kterou nikdy nevyslovíš.
Ve jménu tvojí
oddanosti, lásky,
zrady, nenávisti.
Chybí ti pachut', kterou polkneš,
jen co vyřkneš pravdu.
Je jako slivka od strejce z dědiny,
plná svobody?
Nebo zatuchlá jezerní voda,
kterou polykáš, když tě stáhne proud.
A tak tě bolí prázdná vzpomínka
na tvého génia, jenž ti šeptal další řádky týchle pitomý básně.

Šklíba

Krvavej úplněk
jak moje srdce překrytej
mrakama.
Dnes jsem potkala
kluka,
který mrak po mraku
jak záclony na chatě
u babičky
odhrnuje
z chlopně.

V barvě červeného pomela
zmrzlý tváře uléhaly
na jeho ramena
stejně jako
rozednívající se měsíc
ulehá před světlo
svého slunce

Anonym

Láska zeleninová

Miluju tě jako paprika – ostře, pikantně, žhavě.
Miluju tě jako rajče – lahodně, plně a svěže.
Miluju tě jako cuketa – volně beze strachu, beze slov i bez omezení.

Miluju tě jako žampion – fajnově, vláčně, znamenitě.
Miluju tě jako dýně – originálně, záhadně, nezvykle.
Miluju tě jako mrkvička – bystře, dlouze, důležitě.

Miluju tě jako brambor – nepostradatelně, měkce, sdílně.
Miluju tě jako cibule – v mnoha vrstvách, v slzách, v plné síle.
Miluju tě jako řepa – červeně, v proudu krve, ku prospěchu.

Miluju tě jako avokádo – s kuličkou uvnitř, hladce a přímově.
Miluju tě jako lilek – exoticky, eroticky, nasládle.
Miluju tě jako celer – výrazně, s hlubokými kořeny, s aromatem lásky.

Miluju tě jako zelí – jemně, s oblibou a tradicí.
Miluju tě jako kedluben – kulatě, šťavnatě, svěže.
Miluju tě jako pórek – rozplývavě, hrdě, něžně.
Miluju tě jako květák – čistě, v dokonalém celku, hladím tvoje smysly.

Jasmína Šimková

Tenhle pokoj

Prázdný stěny,
popraskaná zeď.
Zaprášený okna
bez závěsů.
Starý gauč
s dírou v rukojeti.
Podlaha zašlá,
místy ošoupaná.
A jak je to tady hnusný...
Na zdi obraz louky
a trochu bílé barvy.
Na okenních parapetech
květiny a fotka.
Na gauči teplá deka
k podzimnímu dešti.
Na podlaze kroky
a v nich vzpomínky.
A jak je to tady krásný...

Tamara Petrsová

Myslela jsem,
že je můj strážný anděl, co přišel,
aby mě zachránil, konečně mě slyšel.
S ním přišla i naděje,
že zmizí bolest a v srdci se ohřeje.
Nějakou dobu jsme byli spolu šťastní,
dnes kráčíme cestou, však každý tou vlastní.
Doteky chladly postupem času,
jako bychom si rozdělili trasu,
zůstala prázdnota, slova se kroutila,
láska se topila, pak náhle skončila.
Musela jsem den co den hrát,
že necítím nic, že nechci se bát,
měla jsem strach, že něco ho rozruší,
že ucítí slabost a sevře mi duši,
že v mých očích zahlídne stín,
vezme mi dech, a zas přijde splín.
Když ruce co hladily poprvé zranily,
mé sny o jistotě náhle se zhroutily.
Chtěla jsem utéct, stála jsem dál,
už jsem neznala toho, kdo přede mnou stál.
Občas se to ve zlých myšlenkách vrací,
rána ta zůstala, i když už nekrvácí,
proč vyžíval se tolik v mé bolesti?
Kde ztratil lidskost, empatii, ctnosti?
Nikdy jsem neudělala těžší krok,
v srdci mi bouchal poslední blok,
rozhodnutí odejít, neohlížet se zpět,
bylo jak opouštět celý můj svět.
Našla jsem sílu, co ve mně jen spala,
a v tichu bolesti znovu povstala.
Nebyla to ztráta, byl to můj zisk,
když už mě nedržel tvůj pevný stisk.
Chci vzpomínat klidně, bez hněvu, v tichu,
i když jsem padala dolů bez dechu.
Všemu, co bylo, vděčím dnes s klidem,
jen nevím, zda někdy uvěřím zas lidem...

Tally

Unavená

Medové oči hledí na zbolavělý svět
Upadl, krvácí, ránu má, co trvá
Matka se sklání, pečuje, ale je stará

Stvořila děti nevděčné
Rozmazleně ničíme planety vzhled
Máme se za tvory výtečné
Avšak poslední jsme tu byli
Ne první, kdo si to splet?

Ochrana slabá
Dýchání mělké
Horko je a je drahá
Zlatem nezasytí je chorá

Země se točí každý den znova
Popadá dech
Země se potácí
Mizí
Země padá

Amy Black

Čas

Jak náročný, zdá se mi
osamělosti ten čas,
ten, který včera hledal jsem
dnes zahodit ho zas.

Člověk je plemeno vrtkavé
a já vsutku nejsem jiný,
jak slunečnice se otáčím,
jen to slunce je vždy jiné.

Chybí mi milé a milí,
co se se mnou o svůj čas
snad i něhu podělili.

Vše plyne dál,
život a ostatní výmysly,
tak radím ti jen
už nemysli a zpívej si.

Ctirad Uvelebený

TONO
UCÍ SE K R U H U
CHYTÁ, KDYŽ ČINY SVĚ
SI ZPĚT
NĚ SČÍTÁ.
JAK MO
H JSEM B
YT TAK
NATVRDL
Y, ŽE K
REDITY M
É MI Z
AMRZLY?
TEĎ HL
EDMĚT
KAŽDÝ VO
LITELNÝ,
AŽ ODCHO
D Z VEJŠ
KY MŮJ JE
DOBRO
VOLNÝ.
KDY STUD ENTOMI
JENOM DOJDE,
ŽE BEZ KREDITŮ NA VEJŠCE POJDE?

Johnny Hartmann

dýchal mělce
jak brodil se hlínou
skrz mlčenlivé kmeny
a tělem mu prostupoval chlad
přicházel ke skalám
rezavým jako staré železo
soumrak se blížil
halil krajinu do přitmní
naposled pohlédl
na kamenné ostatky zříceniny
ohlodané staletími
pomalu strávené časem
nadobro zastaveným
z hradeb visel šípkový keř
růže se ve větru hladily okvětím
jinak nic
vše jeho rukou zmírá
jen doteky květů žily

LucZiv

-
toho dne
pod bazilikou svatého Štěpána
chci ti vetknout jemný polibek
na tvář co
navzdory přetrvávajícímu dešti
bude s předstihem hrát všemi barvami duhy

-
toho dne
pod bazilikou svatého Štěpána
budeme v barvách duhy
hrát spolu

Jožko D.

Jaký máme důkaz že něco existuje
k čemu vlastně
co je důkaz když sám není
a nikdy nebyl
proč se vůbec zabývat existenčními otázkami
koho to zajímá
jestli jsme nebo nejsme
jen náhodná pravidla omezující náhodné aspekty bytí
bez významu
jenom aby kontrolovali jestli se nemáš příliš dobře
že nevybočuješ a chodíš do práce
a klopiš do sebe večer co večer
gin s příchutí hřebíčku pod košatým kaštanem
místní specialita
nesmysl
všechn ten stres a tlak
co na nás působí shora
aby se majetní měli majetněji
a sledovali naši hladovou hru
ten závod za úspěchem co nikdy nepřijde
tak proč to všechno
řekni
možná že ze mě jen mluví víno
that's what I do I drink and I know things
ale ve skutečnosti nevím nic
jen papouškuju co jsem četla
a nějak to ve mně rezonovalo
chci být motýl a způsobit hurikán
podle čeho poznám jestli umění imituje život
nebo jestli to je naopak

Jádro

Ohledáváš i kosti,
copak už nemáš dosti?
Dosti té omezenosti,
nehledej dobro v kosti,
hledej ho ve své duši,
tam v hrudním koši,
ta má nejbližší k srdci.

Trosečník

Vzpomínáš si,
když jsme jako malé děti
závodili s kapkami na oknech jedoucího auta?
Která bude první,
a hele,
tahle tuhle předešla,
a spojila se s jinou a větší kapka se z ní stala.

Vyrostli jsme v silné kapky a s jinými se spojili,
ty menší kapky jsme za hlavu hodili,
protože s nimi se závod nevydají.

Nemluvím o kapkách, tady jde o závod lidstva,
menší se jen sklouznou po okenním rámu,
k ránu se z nich stane součást deště,
který nám všem dal stejnou šanci,
jen ten závod kapek to kazí.

Trosečník

Londýnské torzo

Ve městě s dlouhou řekou,
ležela u katedrály svatého Pavla,
dívka v krátkých šatech.
Asi jako neřestná Afrodite.

Pak ve Waterloo přistoupila
dívka v černých šatech.
S očima jako jámy Tartaru.
Sladká jako Persefona.

U stánku pod Tower Bridge,
sháněla zmrzlinu zamračená
dáma,
s kamennou tváří a srdcem
Tak vážná jako Athéna.

A ve frontě na London eye,
jedla fish and chips.
Čekala, aby se dotkla
hvězd. Jako chrabrá Artemis.

Šklíba

Rozhovor s Kateřinou Nejedlou

O knize *Osudy rodiny Roubíčkových. Na pozadí událostí holokaustu*

Kateřina Nejedlá je studentkou třetího ročníku Hebraistiky a židovských studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. O moderní dějiny se zajímá již dlouhou dobu a v posledních letech se začala zaměřovat na období šoa na území Protektorátu Čechy a Morava a Generálního gouvernementu. V budoucnu by se ráda stala historičkou specializující se na toto téma a podílela se na rozšíření povědomí o něm mezi širokou veřejností. V průběhu roku 2022 napsala Středoškolskou odbornou práci (v rámci SOČ) s názvem *Osudy rodiny Roubíčkových na pozadí událostí šoa* (text byl oceněn druhým místem v celostátní přehlídce soutěže). Práce vznikala ve spolupráci s Martinem, Tomášem a Doris Roubíčkovými, kteří žijí v Argentině. Zabývá se osudem všech členů rodiny během období druhé světové války s důrazem na pobyt Martina Roubíčka v ghettu Terezín. Ze SOČ vznikla následně kniha, která je spojením jedinečných vzpomínek pamětníků, fotografií a informací z četných literárních a archivních pramenů. Knihu vydal Institut Tereziánské iniciativy, se kterým Kateřina od roku 2023 spolupracuje. Kniha vyšla ke konci roku 2024 za podpory hejtmana Pardubického kraje – který projektu udělil osobní záštitu –, města Chocně, Vysoké Mýto, Holice, organizace MAP na Vysokomýtsku, Dmitrije Raškiho a studentského spolku GVM.

„O šoa bylo napsáno několik stovek, ne-li tisíců odborných knih, publikací či článků. Jejich odstavce se často zabývají problematikou vzniku, průběhem nebo jednotlivými etapami jednoho z největších zločinů lidské historie. Mnohé z knih jsou svědectvím přeživších, čímž zprostředkovávají, a především pro další generace uchovávají, přímé důkazy o nacistické genocidě. Cílem mé práce však nebylo detailně zpracovat průběh „konečného řešení židovské otázky“, ale vytvořit celistvý příběh židovské rodiny Roubíčkových na pozadí všeobecně známých událostí druhé světové války a šoa samotného. Snažila jsem se ukázat vliv těchto událostí na životě obyčejné české rodiny. K tomu bylo nutné dohledat materiály a archiválie, které by pomohly objasnit nedořešené otázky a události života rodiny během období druhé světové války. Jsem toho názoru, že právě svědectví přeživších mohou běžnému člověku přiblížit význam pojmu šoa daleko lépe než strohá fakta a spíše se ho dotknou, což bylo a stále je hlavním cílem mé práce,“ napsala o své práci Kateřina Nejedlá.

Na akci Příliv, pořádané Univerzitou Pardubice, jsme měli možnost se s Kateřinou potkat a udělat s ní rozhovor.

V úvodu ke knize zmiňuješ, že vycházíš ze své středoškolské odborné činnosti (SOČ), jak jsi se dostala k tomuto tématu? Byl to tvůj vlastní nápad, nebo tě nasměrovali učitelé?

Roubíčkovy jsem zpracovávala už v sedmé třídě na základní škole v rámci ne SOČ, ale Amavetu, kde jsem se věnovala úspěšným choceňským firmám. A Roubíčkoví vlastnili jednu z nejvýznamnějších (firem - pozn. redakce). V tu dobu jejich příběh dokonce ještě nebyl nijak více zpracován, pouze velice okrajově. Stejná paní učitelka mi pak na začátku druháku nabídla zpracovávat právě tohle téma, protože se zrovna vrátila ze semináře o Terezínu a taky byla s Roubíčkovými v kontaktu.

A shodou okolností paní, která pracuje na terezínském vzdělávacím oddělení, v rámci toho semináře využila kresby Martina Roubíčka, a ukázala jí, kde najít i dalšího kresby z Terezína a celkově, jak s terezínským archivem pracovat. Což mi pak předala s tím, že další věci už si dohledám sama. Původně v prváku jsem chtěla psát o Šindlerovi, jenže pak to přerušil covid, a došlo mi, že na té úrovni, na které jsem byla, už na toto téma nejde napsat cokoli nového a objeveného, což je právě pravidlem SOČ – psát o něčem, co ještě nebylo zpracované. Takže Šindler už nepřicházel v úvahu a Roubíčkoví se krásně hodili.

Jak kontakt s Roubíčkovými vlastně probíhal?

Hned na podzim mi s nimi paní učitelka začala sjednávat kontakt. Spojili jsme se někdy na jaře. Roubíčkoví žijí v Argentině, takže jsme komunikovali pouze e-mailem. Dlouhou dobu jsem komunikovala pouze s nejstarším ze sourozenců, Martinem Roubíčkem, a následně pak i s jeho mladším bratrem Tomášem, který pak spoustu jeho vzpomínek opravoval. Martin text poslal nejprve Tomášovi, a ten v něm jinou barvou vepisoval opravy, takže mi občas přišla poměrně chaotická verze, kdy byl třeba i jeden odstavec rozdělený na čtyři různé části. Komunikovali jsme v češtině. Teď, když už je Martin starší mi píše většinou španělsky, takže si to překládám. Ale s ním konkrétně jsem si nepsala už půl roku. Momentálně jsem v kontaktu s jeho synem, Janem Roubíčkem, se kterým komunikujeme anglicky, a s jeho sestrou Doris, která umí ze všech sourozenců česky nejlépe. Jakožto třicátý šestý ročník je z nich nejmladší. A co mi taky přijde důležité a hezké je, že jsou všichni stále v kontaktu i se svými přáteli z Chocně.

Máš k Chocni osobní vztah? Nebo to byla spíše náhodná volba?

V Chocni jsem bydlela asi 8 let, chodila jsem tam na základní školu a na kroužky. Takže ano, mám k ní určitý vztah, k historii určitě.

Kniha hezky pracuje s historickými fakty zkombinovanými s osobními zážitky a rodinnými vzpomínkami. Jak náročné bylo získat všechny potřebné informace?

Získávání informací jako takové složité není. Nejdůležitější je vědět, kam jít. Zjistit si, v kterém archivu se jaká informace nachází. V jakých složkách hledat. Pak už jsou to prakticky jen hodiny procházení materiálů. Já jsem to dělala většinou tak, že jsem jela do archivu, z 90 % to bylo místo výuky, a všechny ty stránky jsem si fotila. Následně jsem je doma zpracovávala. Protože nebyl čas trávit každý den v týdnu třeba měsíc v kuse v archivu. Takže by se dalo říct, že jsem to psala po nocích. Časově to bylo hodně náročné. Začala jsem psát v září 2021 a první verze se posílala v březnu. V dubnu pak bylo krajské kolo. Věnovala jsem se tomu každý den, často i do tří do rána. Velká část materiálů byla v němčině. To jsem si ze začátku překládala sama. Ale ke konci, když už jsem nestíhala, nebo pokud šlo o náročnější texty (například právníká komunikace o předání majetku jednoho ze společníků firmy Moritz Robitschek a spol.), pomáhal mi s překlady učitel němčiny.

Dozvěděla ses během tvorby i něco, co jsi nakonec nezařadila do knihy?

Dozvěděla jsem se určitě ještě něco více z dětství, ale Martin často vzpomínky formuloval ne zrovna nejlépe. Takže určitou část těch vzpomínek jsem tam uvést nemohla. Přece jenom to psal v 94 letech. Vlastně se i snažil o nějaký úvod ke svým vzpomínkám, opakovaně psal, že to byla nejhorší válka a že v té době si neuvědomoval, že prochází nejhorší kapitolou lidstva. Takové věci jsem tam neuváděla. Psal moc hezky, ale občas to nebylo ono, možná i tím, že psal česky a ne španělsky. Jinak jsem všechny vzpomínky nechávala tak, jak byly, pouze jsem opravila slovosled a gramatiku, aby dávaly v češtině smysl. To je asi vše. Naopak se mi spíše stávalo, že mi toho spousta chyběla, ve vzpomínkách byly díry a velkou část jsem musela dohledávat v archivech. Všechny ty vzpomínky jsem se snažila i něčím podložit, pokud to šlo. Co se týče rodiny, to nebylo vždy možné, ale dohledávala jsem alespoň rodné listy a tak podobně. Ale vše, co se týče války a Terezína je podloženo.

Předpokládám, že tvým prvním záměrem nebylo napsat knihu. Ale napadlo tě někdy, že by se ze SOČky mohl stát plnohodnotný literární text, nebo co bylo tvou intencí?

Záměrem bylo, aby se o Roubíčkových dozvědělo, co nejvíc lidí z Chocně. Starší generace o nich ví docela dost, protože pro život v Chocni bývali velmi podstatní. Továrna, nejenže dávala obživu spoustě obyvatel, ale Roubíčkovi také velmi podporovali kulturní život a školství v Chocni a Vysokém Mýtě. Knížku jsem neplánovala velice dlouho, vlastně jsem se nechala přemluvit. Plánovali jsme výstavu, ta byla v plánu už od začátku. No a chvíli před tím, než jsme šli žádat o grant na výstavu, tak mi ředitel choceňského muzea navrhl, že bychom k tomu mohli udělat i nějakou brožuru, kde si lidé tu práci budou moct přečíst. A když jsme to navrhli starostovi, tak na to reagoval: „A co rovnou knížku?“

A jaký máš další plán s knihou?

Teď vlastně pracujeme i na překladu do angličtiny a španělštiny, aby si knihu mohli přečíst i příbuzní Roubíčkových. Zároveň Doris Roubíčková představila knížku u Fundación Tzedaká, to je dobrovolná organizace v Argentíně, která podporuje přeživší šoa. A knížka se líbila, takže jsme se dohodli, že se budeme z obou stran snažit získat granty na překlad knížky a vytvoření další grafiky.

Děkujeme za rozhovor.

Připravila Jana Charvotová

Podzim objektivem Lenky Myškové

Zářivý - podzim zářivý...

a taky uplakaný, tmavý, větrný.

Ne, každý rok vyjde krásný podzim. Jsem vděčná za krásné září a říjen. A když je první mráz a listí na stromech se zbarví do zemitých barev – to je ten moment, kdy si řeknu, že tu zimu přeci jenom přežiji.

Říjen, když je slunečný,
je příjemný.
Od občasných dešťů je
vyčištěný vzduch
a také je krásné
světlo na focení.
Během tohoto času,
chodím se svými psy ven
ráda. Jdeme na Velké
Dářko, neboť už tam
nejsou davy turistů.
Je úžasné, to naše
moře Vysočiny.
Příroda kolem odpočívá
a připravuje se
na dlouhou zimu.
Ovšem ještě využívám
darů lesa. Rostou zde
brusinky, to milujeme.
Doslova se chodíme
s holkami JRT
(Jack Russell Teriér)
pást.

Když se čas pomalu přiblíží k listopadu, k času dušičkovému, to už je doba plná tmy. Dny jsou opravdu krátké a tmavé. To je čas, kdy se k našemu domu pomalu vrací moji malí, věrní kamarádi. Do liány, co máme na domě se nastěhují vrabci domácí a čekají až bude plné krmítko na kuchyňském okně. Do sousedovy husté borovice nalétnou sýkorky koňadry a modřinky. Ty zase mají krmítko z druhé strany domu. A moji stálí kamarádi kosi, tak ti jsou s námi celý rok. Užívají si mou zarostlou zahradu. V létě mi chodí na borůvky a rybíz, a v zimě jim chodím ometat koštětem sněhem zapadaná spadená jablka. Celkem se nám na krmítku slétá devět druhů ptactva. Nejvíce si cením strakapouda a páru hýlů obecných. Sameček je nádherně červeně zbarvený a pyšně si vodí svou družku.

Nejdrzejší a zároveň nejpočetnější hejno tvoří vrabci domácí. Když už mají vyzobané krmítko, tak nám ťukají na okno. Jsou to opravdoví rošťáci. „Už běžím,“ povídám jim přes okno. Vezmu krmení a v kraťasích a rychlonazouvacích botách se brodím sněhem. Není čas, mají přeci hlad... A když se mě děti zeptají: „Mamíši, co chceš k Vánocům“? Tak má odpověď je: „Dobroty pro Ruby a Mišpulku a pytel slunečnice a pytel zobání pro moje malé věrné kamarády.“ Ať nemají nouzi. Musí se jim přeci pomáhat... A o tom jsou Vánoce. Ne o dárcích, ale o lásce. O lásce ke všem a všemu živému (a nejen o Vánocích).

Býti upírem II.

Položila jsem kovový hrot k zápěstí a šklubla. Pod borůvkovými žilami se objevila malinká ranka. Instinktivně jsem na ni přiložila rty a začala sát. Tohle mě naučil tatka, když jsem byla malá. Pokaždé, když se škrábnu, musím krev vysát pusou. Ani nevím, proč se to dělá, kvůli hygieně nebo sterilizaci asi těžko.

Kovová pachuť mi zaplnila ústa a já křečovitě svraštila oči. Jakto... jakto, že mi nechutná krev. Udělala jsem snad všechno správně, ne? Sála jsem vší silou víc a víc, ale musela jsem se odtrhnout, byl to hnus. Musím se snad napít krve jiného člověka? Nechci přijmout, že bych snad... nebyla upír, že by všechny mé schopnosti byly jen normálními lidskými vlastnostmi. To není možné, odmítám tomu věřit.

Chvilí jsem nehnutě seděla u stolu a přemýšlela nad svým neúspěchem. Z okna na mě přes obláčky zíral ze tmy měsíc. Pomalu mi začalo docházet, že to byla všechno jen blbost. Cítím se jako malá, blbá holka, která uvěřila směšné povídačce.

Nádech, výdech. Nádech, výdech. Na ranku jsem přilepila béžovou náplast, kapesníčky vyhodila do koše a dezinfekční mýdlo odnesla do koupelny. Zalamovací nůž jsem otřela rukávem trička a ledabyle hodila do šuplíku k ostatním kancelářským potřebám.

Povzdychla jsem si a začala pracovat na prezentaci, do které se mi chtělo o dost méně než před mým upířským pokusem. Ztratila jsem motivaci mít cokoliv společného s upíry.

Bylo půl desáté, když jsem prezentaci konečně dodělala. Zrovna, když jsem dopisovala na poslední slide „děkuji za pozornost“, zakručelo mi v břiše. Vstala jsem a šla do kuchyně, která mě jako vždy oslnila. Otec byl velice pečlivý, co se týče uklízení. Čistotu podtrhovaly bílé, mramorové desky a zářící bodovky nad linkou.

Z lednice jsem vytáhla steak od oběda a dala ho ohřívat na pánev. Mezitím na másle jsem osmahla hrášky, mrkve, kukuřici a česnek. Můj osobní kuchař, táta, miluje přípravu steaků na různé způsoby. Dokonce i na facebooku sleduje mnoho kuchařských stránek se zábavnými jmény, jako například *Krvavěji to ani nejde*, *Maso pro každou událost* nebo *Masíčko pro mlouny*. Je hezké, že má konečně nějakou zálibu. Po tom, co odešla matka, se zhroutil, ale steaky mu očividně pomohly se postavit na nohy.

Matka nás opustila náhle, podváděla otce se zahradnicí. Přišel na to tak, že poblouzněná a silně zamilovaná zahradnice začala okrasné keře zastříhovat do matčiných vlnů. Nebudu lhát, bylo docela vtipné se probudit a z okna vidět zelené, listnaté postavy, které byly rozsázeny podél bazénu. Myslela jsem, že to je hloupý vtip, ale nebyl. Ten den moje matka i se zahradnicí odešla. Neproběhla žádná hádka, ani křik, můj otec rád řešil problémy stoickým klidem a ukazoval tak svoji nadřazenost nad emocemi.

Dovečeřela jsem a naskládala nádobí do myčky. Večeřela jsem sama, protože táta měl zajatý režim a už dávno spal. Zhasla jsem a šla zpátky do pokoje. Pořád jsem musela myslet na svůj neúspěch, ale začalo mi to docházet. Musím ochutnat krev někoho jiného. Samozřejmě, že kdybych byla upír, tak bych svoji krev jen těžko mohla pít. Jak to ale udělat? Jak někoho přiměju, aby mi poskytnul svoji krev na ochutnávku. Zakroutila jsem hlavou a vložila ji do dlaní. Takhle to nejde. Musím už jít spát. Převlékla jsem se do sametového pyžama a lehla do postele. Pokrývkou jsem obalila každý kousek svého těla, musela jsem vypadat jako palačinka. Ještě nějakou chvíli mé oči tupě zíraly do zdi, pak se ale také unavily a já usnula.

Vzbudil mě otcův křik. Ihned jsem se probudila a vstala, protože nebylo normální, že by otec projevil tak silné a hlasité emoce. Křik vycházel z kuchyně, do které jsem hned dorazila. Huňatými ponožkami jsem šlápla do něčeho mokrého, to ale moji pozornost neupoutalo. Zkameněla jsem a srdce se mi chystalo vyskočit z hrudi.

Na lince, na podlaze a na všech spotřebičích se blýskaly hluboké škrábance, doplněné o tekutinu, která se mi pomalu vsakovala do ponožky. Byla to krev. Otec stál uprostřed toho chaosu a držel se za vlasy a jeho oči byly černé, vyděšené tak, jak jsem nikdy neviděla. Pusu měl dokořán a vydával z ní už jen sípavý hlas.

Naše oči se střetly. Oba jsme mlčeli.

Láskyplná

Chlapec

Zazvonil zvoneček. Chlapcovi se rozjasnila tvář a hned vyběhl od stolu, kde ležela jeho nedojedená štědrovečerní večeře. Maminka jen pobaveně kroutí hlavou a usmívá se. Ať nikdy nevyroste, běží jí hlavou.

Klouček zprudka otevírá dveře a zůstává stát s ústy dokořán. Stromeček svítí, leskne se, ozdobičky jsou snad krásnější než loni. To se ale Ježíškovi povedlo! Nikdo jiný takový stromeček nemá! Hvězda na špičce vypadá jako zlatá koruna, díky které se velevážený vánoční strom pyšní jako král. Zlaté camfoury září a třpytí se. Místnost se plní nadšením.

Maminka škrtlá sirkou, ozývá se zapraskání, když zapálila několik svící. Pokoj se naplnil dalším světlem a vůní roztavujícího se vosku.

„Tady máš první dáreček, miláčku,“ obrací se maminka na synáčka a podává mu krabičku zabalenou v červenožlatém papíru obvázanou zlatou stužkou. Chlapec natahuje ručičky a hledí na dárek s jiskřičkami v očích. Co to asi bude?

Trhá úhledně zabalený papír a hází ho na čistý koberec. Obývací pokoj se plní roztrhanými kusy balicího papíru a stužkami. „Copak ti přinesl Ježíšek, miláčku?“ ptá se maminka a hledí na synka. Klouček se směje a vytahuje z krabice hnědého plyšáka. „Méďa Béd’a! Méďa Béd’a!“ vykřikuje. Drží hračku v obou rukách a usmívá se od ucha k uchu.

Maminka je šťastná, takového plyšáka nikdy neměla, jen samé otrhané a napůl zničené hračky po starších sourozencích. Ale tento zbrusu nový medvěd měl sametovou srst, měl obě oči, usmíval se a měl i všechny končetiny!

Chlapcovy oči zářily a už si počal hrát s novou oblíbenou hračkou. „Koukej co mám!“ zahlaholil na celý obývací pokoj s očima upřenými ke stromečku. Rodičové se zahledí na strom a usmívají se. Nejspíš mluví na imaginárního kamaráda, říkají si.

Jejich syn se směje a ukazuje svého plyšáka do prázdného místa vedle stromu. Kdo tam ale stojí? Holčička se směje a chlapcovi ukazuje zase svého plyšáka.

„Já mám hezčího, ty kluku jeden!“ usmívá se a zvedá svého méďu nad hlavu.

„Ale ne ne! Co kečáš, holko jedna. Můj se směje, to ten tvůj je nějaký odrbaný.“

Malý chlapec si hraje v pokoji s méďou na klíně, zvedá ho do výšky. „Copak děláš, miláčku? Hrajete si na letadlo?“ ptá se maminka s úsměvem na tváři.

„Nene. Ale ta holka má stejného, věděla jsi to?“

Maminka ho pohladí po tváři a odchází. No co, tak má neviditelnou kamarádku, to děti mívají.

„Ty mu fakt věříš?“ ptá se copatá holka.

„A ploč by ne. Je to můj méďa. Koukej jak se směje.“ Pozvedá méďu oběma rukama a strká jí ho do obličeje.

„Taky jsem tomu svému věřila.“ Zašeptala. „Drž se dál od oken.“

„Ploč?“

„Drž se dál od oken.“

„A ploč?“ zapištěl. Chlapec je najednou v místnosti sám, jakoby tam holčička nikdy nebyla. „Hej, že mi neublížíš méďo, však jsi kamarád.“

Holčička budí svého kamaráda. Chlapec otevírá oči a chce se otočit a vrátit se k líbeznému spánku. „Neopovažuj se jít zas spát, kluku!“ vzkřikne holčička a upírá na něj své temné oči.

„Co mi zase chceš?! Já chci hajat.“ Říká zívajíc.

„Můj méďa je pryč, můj méďa... Ty jsi mi ho vzal.“

„Nene.“

„Jojo.“ Nenechá se holčička.

Klouček vytahuje svého méďu zpod peřinky a ukazuje jí ho. „Koukej jak se směje.“

Méďův úsměv ozáří místnost. Oči holčičky ztrácí jiskru a propadá v usedavý pláč. Kde je její medvídek? Kam šel a proč? Jednou jí tak moc ublížil a teď jí na tomto nehezkém a neproměňujícím světě nechá samotnou.

Holčička pozvedá bradu a vrhá svá velká očka na rozespalého chlapce hrajícího si s jeho méďou.

„Věřím ti. Ale ty se teď měj na pozoru.“ Holčička mizí jako pára nad hrncem, chlapec se ani nediví, tohle se děje stále.

Temno. Prázdnota a tma před očima jeho. „Kde to jsem?“ běží mu hlavou snažíc pohnout tělem. Bezmoc pohnout byť jen prstem ho drží v šachu. Snaží se vykřiknout, otevírá ústa... ale nic se neozývá, ticho jako hrobě. Klid. Temno.

S hlubokým nádechem se probírá. Třeští oči, otevírá ústa. Zkoumá své ruce, nohy, zda s nimi může hýbat. Rychlost dechu se zpomaluje, když zjistí, že leží ve své pohodlné a měkké posteli. Natahuje se pro svého plyšáka, bohužel, marně. Ten méďa se ohřívá pod dekou na houpacím křesle. Náš zmatený panikář se rychle zvedá a tryskem přeběhne místnost.

„Můj méďo, měl jsem zlý sen.“ Pětiletý chlapec upírá velké oči na tu němou tvář, čeká odpověď, které se mu však nedostane. Jeho stisk na chatrném těle médi sílí, mačká ho... V další sekundě následuje tvrdý dopad médi na horu ostatních hraček.

„Tak ty si k ničemu... Proč už nejsi kamarád.“ Šeptá chlapec a míří k zavřenému oknu. Otevírá jej. Chladný vzduch proudí do místnosti, chlapec se vyklání z okna. Stačí jen popostrčení, stačí jen okamžik...

Chlapec leží ve sněhu. Poslední, co vidí jsou škodolibé oči pozorující jej z němé šklebící se tváře.

Tkanička

Psaní je pouhá hra se slovy. Hra, která může být nebezpečnější, než si myslíš. Hra, která tě může zničit.

Říkal jsem si, mnohokrát, NE! MUSÍM S TÍM SKONČIT, jenže pak přijde ta chvíle. Jdete si jen tak po ulici, městem. Krčíte se v davu, snažíte se splynout, protože nechcete vyčnívat. Nechcete být ten divný, ten zvláštní. Ten jiný. Jenomže vy jste. A nic se s tím nedá dělat. Jste sví. A vidíte třeba matku s kočárkem, nebo psy, jak se perou o hračku, která pravděpodobně není ani jednoho z nich. Jakýkoli rádobý obyčejný detail všedního života. A vy ho chcete zvěčnit. Je jedno kolikrát jste si řekli, že ne. Že je to přece JEN ztráta času. Že to nikdo nechte. Že přece ani já sám s tím nejsem spokojen. Je to silnější. Je to závislost, nebo vrozená vada? Co já vím. Já jen vím, že přijde ta chvíle, kdy se mi prsty začnou třást ve snaze sevřít pero a psát. Černým na bílém dosvědčit, že asi ještě žiju. Že vnímám. Že vidím.

A pak. Když mysl spotřebuje všechny argumenty proti a začnu konečně psát. Přijde zkrat. Bílo. Prázdnó. Nic. Jsem amatér, co by si rád hrál na spisovatele velkého kalibru, ale nic ze mě nevychází. Napíšu první slovo, pokud vůbec, a civím na prázdnou stránku. Skutečně jen marním čas. A teď ještě víc. Jsem naštvaný. Přece to nebude k ničemu, když už tomu věnuji čas. Zkusím to s klávesnicí, když papír zklamal.

Jedinou změnou je jas a můj zdrcený výraz směřující se mi zpět z odrazu monitoru. AAAAAH! Je to tady zase. Můžu si do sbírky přidat další změť náhodných znaků. Exemplář 273.

Odcházím pryč, znovu na chvíli rozhodnut přestat psát. Pár kláves stále lehce obtisknutých na čele.

Džein

Zbyly jen kosti

Básnická sbírka *Kosti* je založena na repetici. Jako se opakují roční období, opakují se i témata básní. Autor tematizuje smrtelnost, kosti, historii, dnešního člověka a jeho vztah ke každodennosti. Poukazuje na to, že neznalec historie je podmíněn k jejímu opakování.

Smrt a smrtelnost zobrazená v tomto díle je vždy způsobena lidskou rasou. Tato skutečnost je ukazována například na koncentračních táborech spojených se zvířecími jatky. Autor se odmítá snížit k oslovování lidského rodu slovem lidé, namísto toho je nazývá latinským *homo sapiens*. Ti jsou zlí a krutí, mohou za smrt, sami jsou smrtí.

Budeme opakovat minulost, historické chyby, nebo se z nich, pro jednu, poučíme?

Moderní člověk je zde tematizován v odrazech každodennosti – každodenní nudy, chabosti, smůly, smrti... Čtenáři je poskytnuta možnost zamyslet se nad tím, jestli je tohle život, či jen rutina, která ho pomalu zabíjí. Žijeme, či jen přežíváme?

Jaká budoucnost nás čeká?

V rodinách se řeší neustále jen jídlo, záchod, spánek a práce. Rutina vedoucí do hrobu.

A teď už k nějakému nastínění formy básní.

Pouze jedna z básní je rýmovaná. V knize působí jakoby navíc, kompozičně nedává smysl, neboť tematicky nijak nevybočuje. Tudíž nechápu, proč autor odbočil naprosto zbytečně z cesty. Ostatní nerýmované básně k sobě hezky pasují, básně se tematicky cyklí, témata se střídají, vzájemně na sebe navazují, doplňují se.

Dalo by se uvažovat o určité dějovosti sbírky, a to kvůli epilogu, který se objevuje na konci a básně ukončuje.

Konec však není explicitně vyjádřený, je jen naznačený, načrtnutý tenkými tahy tužkou, čtenář si sám musí uvědomit, která báseň k tématu patří a pak zjistí, že nastala smrt a zbyly jen kosti. Styl jazyka barví témata do tajemných obrysů, není nám vše přineseno na zlatém podnose: „tu máš čtenáři, takhle to pochop!“ Básně nám neříkají, co si máme myslet, používají jazyk, ve kterém se významy a dojmy roztékají do různých rovin a je jen na čtenáři, jak text uchopí.

KRASICKÝ J.: *Kosti*. V Ostravě: Protimluv, 2025.
ISBN 978-80-88456-42-1.

A jak již bylo zmíněno výše, kniha pracuje s opakováním, s určitým nezastavujícím se cyklem. Dalo by se polemizovat o tom, zda se některé básně nezatoulaly do seriálu The 100, viz věta: „Z prachu jsi, v prach se obrátíš.“ (str. 43, b. 35)

„Děje se vše. / Vše, co už se stalo.“ (str. 44, b. 36) Vše už bylo, vše se odehrálo, my pouze opakujeme dokola chyby svých předků. Musíme znát historii, abychom se z ní poučili, ti, co historii neznají ji pouze opakují.

Připravila Anna Baštářová

Ukázka

V.

Podoby předků.

V koutku úst jako v tichu hromadných
hrobů.

V pohybu arcibiskupského brka nejisté
chvění
přenáší se do vlastní ruky.

Učitelé zapisují úrazy
o zlomeninách
s úšklebkem nad nemotorností.

Homo sapiens.

V., s. 10

XLIII.

Billboardy
občas bičují
deště.
Odvolávají
spásnou chvílí
století.

Plivancem
ve věčnosti.

XLIII., s. 52

Poděkování

Rádi bychom vyjádřili hluboké poděkování všem talentovaným autorům, kteří se rozhodli sdílet svou literární tvorbu v našem časopise. Vaše příběhy, verše a myšlenky jsou tím, co náš časopis dělá výjimečným.

Jmenovitě děkujeme přispěvovatelům Amy Black, Ctirad Uvelebený, Džein, Emma K., Jasmína Šimková, Johny Hartmann, Jožko D., Láskyplná, LucZiv, L., Šklíba, Tamara Petrsová, Tally, Tkanička a Trosečník.

Na příští číslo se můžete těšit už

8. ledna

Nezapomeňte sledovat naše sociální sítě, ať
vám neunikne žádná pardubická literární akce
a liŠAJovské novinky!

@lisaj_klk

liŠAJ

lisaj.redakce@gmail.com

na vzniku časopisu se podíleli:

Štěpánka Havlová - šéfredaktor, grafik, sazeč

Anna Baštářová - redaktor, korektor, správce sociálních sítí

Jana Charvotová - redaktor, korektor

František Cvrkal - ilustrátor